

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра політології та публічного управління

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ЛОГІКА

підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 027 «Музеєзнавство, пам'яткознавство»
освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм»

Силабус освітнього компонента «Логіка» підготовки бакалавра галузі знань 02 Культура і мистецтво, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, освітньо-професійної програми «Музейний менеджмент, культурний туризм».

Розробник: Гудзенко О. Г., доцент кафедри політології та публічного управління, кандидат філософських наук, доцент.

Погоджено

гарант освітньо-професійної програми:

(В. В. Надольська)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри політології та публічного управління протокол № 1 від 29.08.2021 р.

Завідувач кафедри:

(О. Б. Ярош)

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	02 Культура і мистецтво 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство, «Музейний менеджмент, культурний туризм»	Нормативний
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 3
ІНДЗ: немає		Семестр 5
		Лекції 26 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
		Самостійна робота 70 год.
		Консультації 8 год.
Мова викладання - українська	Бакалавр	Форма контролю: залік. Відповідно до рішення вченої ради ВНУ імені Лесі Українки (протокол № 7 від 29 червня 2021 р.) змінено форму контролю з екзамену на залік. Навчальний план 2020 р.

II. Інформація про викладача

ПП: Гудзенко Олена Георгіївна.
 Науковий ступінь: кандидат філософських наук.
 Вчене звання: доцент.
 Посада: доцент кафедри політології та публічного управління.
 Контактна інформація: тел.: 0507074369, email: olena.gudzenkooo@gmail.com
 Дні занять: див. електронний розклад <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>
 Електронний курс «Логіка»: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=768> (кодове слово – логіка).

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація. Освітній компонент розроблено, щоб здобувачі освіти мали можливість оволодіти основами логічних знань й вміти їх застосовувати у процесі професійної, навчальної, науково-пізнавальної і соціально-комунікативної діяльності.

2. Пререквізити. Вивчення дисципліни базується на засвоєнні попереднього курсу – «Основи наукових досліджень».

Постреквізити. Знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даної дисципліни, будуть потрібні для складання атестаційного екзамену та написання кваліфікаційної роботи.

3. Мета і завдання освітнього компонента. Метою викладання ОК є формування вміння логічно мислити; надання систематизованих знань, конструктивних і критичних навичок мислення щодо конкретних практичних ситуацій.

Завдання дисципліни: ознайомити здобувачів освіти і методично допомогти їм зрозуміти та засвоїти: особливості логіки як науки про мислення, основні принципи і закони правильного мислення, зміст основних форм мислення – поняття, судження та умовиводів, їх форм та видів; загальні правила і вимоги доведення і спростування, які розкривають сутність логічної

аргументації; основні методи та прийоми раціонального опрацювання інформації; логічні особливості ділового спілкування.

4. Результати навчання (компетентності). Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань та взятих обов'язків.

Програмні результати навчання:

ПР 2. Аналізувати й узагальнювати історико-культурний матеріал у певній системі (ПР 2 стандарту вищої освіти).

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього					Форми контролю, бали
		Лек.	Сем.	Конс.	Сам. роб.	
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1. Вступ до логіки						
Тема 1. Вступ до дисципліни “Логіка”. Предмет і мова формальної логіки.	8	2	2	1	8	УО, ДС/ 10
Тема 2. Історія логіки як науки.	12	4	2	1	10	УО, ДС/ 10
Разом за змістовим модулем 1	20	6	4	2	18	20
Змістовий модуль 2. Традиційна логіка						
Тема 3. Поняття як форма логічного мислення.	8	2	2	1	8	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 4. Судження як форма логічного мислення.	8	4	2	1	10	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 5. Основні закони формальної логіки.	10	4	2	1	10	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 6. Умовивід як форма і засіб формування думки і знання.	14	4	2	1	8	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 7. Доведення.		4	2	1	8	УО, ДС, Т, РЗ/ 10
Тема 8. Значення логіки.		2	2	1	8	УО, ДС/ 10
Разом за модулем 2	40	20	12	6	52	60
Виконання завдань самостійної роботи						20
Всього годин, балів	120	26	16	8	70	100

Методи контролю: ДС – дискусія, Т – тести, РЗ – розв'язування задач, ІНДЗ – індивідуальне завдання.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

У ході самостійної роботи здобувачі вищої освіти читають і конспектують навчальну, наукову та довідкову літературу, виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і відпрацювання умінь та навичок, готуються до поточного контролю з дисципліни, опрацьовуючи наступні питання:

Змістовий модуль 1. Вступ до логіки

1. Пізнання як мисленнєвий процес.
2. Мислення як предмет вивчення логіки.
3. Логіка як наука про форми і закони мислення.

4. Поняття про логічну форму.
5. Поняття про логічний закон.
6. Проблема істинності та формальної правильності (міркувань) мислення.
7. Основні історичні етапи розвитку логіки.
8. Дві концепції виникнення логіки в контексті культури.
9. Логіка на порозі третього тисячоліття.
10. Векторність розвитку ціннісного потенціалу логіки як науки в період постмодерну.

Змістовий модуль 2. Традиційна логіка

1. Мислення і мова. Мова як знакова інформаційна система .
2. Логічний аналіз мови – спосіб виявлення логічних форм і законів.
3. Поняття про мову логіки висловлень. Поняття про мову логіки предикатів.
4. Роль штучних мов логіки у з'ясуванні структури думки.
5. Пропозиційна функція.
6. Судження і речення.
7. Роль питання у пізнанні.
8. Значення судження як форми мислення.
9. „Логічний квадрат”.
10. Логічні засоби перевірки коректності доведення і спростування.
11. Формули, що репрезентують структуру завжди істинних думок.
12. Основні закони логіки як формули істинних думок.
13. Закони логіки висловлень.
14. Закони логіки предикатів.
15. Методологічна роль законів логіки.
16. Основні правила і закони виводів логіки висловлень. Правила термінів.
17. Фігури простого категоричного силогізму. Правила фігур силогізму.
18. Модуси силогізму.
19. Скорочений силогізм. Складні скорочені силогізми.
20. Аналогія як вид умовиводу та її види.
21. Логічні засади аргументації.
22. Логіко-методологічний потенціал наукових проблем.
23. Роль логіки в розвитку систематизації та обґрунтуванні наукового знання.

IV. Політика оцінювання

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Передбачені поточний та підсумковий семестровий форми контролю. Обов'язковим є контроль засвоєння навчального матеріалу, який стосується самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, дискусії, тестів, розв'язування задач на семінарських заняттях.

Здобувачі повинні дотримуватися положень академічної доброчесності, самостійно виконуючи навчальні завдання та слідуючи нормам законодавства про авторське право і суміжні права й положенням «Кодексу про академічну доброчесність ВНУ імені Лесі Українки», відповідно до яких при необхідності посилатись на відповідні джерела інформації.

Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття з поважної причини, на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття до завершення термінів опрацювання за розкладом конкретного змістового модуля, в рамках якого вивчається пропущена тема.

V. Підсумковий контроль

Оскільки при вивченні освітньої компоненти «Логіка» застосовується така форма контролю, як залік, то максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента – 100 балів.

Семестровий залік здобувачі освіти отримують на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру за 100-бальною шкалою. У дату

складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

Якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості (набрані під час поточного оцінювання бали анулюються). Під час ліквідації академічної заборгованості передбачена максимальна кількість отримання балів під час заліку (100 балів). Повторно скласти залік можна не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу.

Перелік питань для підсумкового контролю:

1. Значення терміну «логіка».
2. Визначення логіки як науки.
3. Об'єкт та предмет вивчення логіки як науки.
4. Характеристика мислення як об'єкту дослідження логіки. Структура мислення.
5. Характеристика «логічної форми» мислення. Основні форми мислення.
6. Характеристика логічного закону. Основні закони формальної логіки.
7. Поняття «істини» в традиційній (аристотелівській) логіці.
8. Поняття «логічної помилки». Види логічних помилок.
9. Основні принципи логічного аналізу мови як засобу виразу думок.
10. Предмет вивчення семіотики. Характеристика рівнів семіотичного аналізу мовних виразів.
11. Характеристика штучних мов. Поняття «формалізованої мови» в логіці.
12. Сутність основного методу логіки як науки.
13. Місце логіки в пізнавальній діяльності людини.
14. Значення логіки для формування культури (професійної культури) мислення людини.
15. «Поняття» як форма мислення. Логічна структура поняття.
16. Мовні форми виразу понять. Особливості взаємозв'язку поняття і слова.
17. Види понять за змістом і за обсягом.
18. Сумісні та несумісні відношення між поняттями. Зображення даних відношень за допомогою кіл Ейлера.
19. Відмінність між протилежними та суперечливими поняттями.
20. Узагальнення понять як логічна операція.
21. Обмеження понять як логічна операція.
22. Сутність визначення (дефініції) понять як логічної операції. Логічна структура визначення.
23. Логічні різновиди та способи визначень змісту понять.
24. Логічні вимоги (правила) щодо визначення змісту понять.
25. Сутність поділу (класифікації) понять як логічної операції. Логічна структура поділу.
26. Логічні різновиди поділу обсягу понять.
27. Логічні вимоги (правила) щодо поділу (класифікації) обсягу понять.
28. «Висловлювання» як форма мислення. Логічна структура висловлювання.
29. Мовні форми виразу висловлювань. Особливості взаємозв'язку висловлювання і речення.
30. Види висловлювань. Прості і складні висловлювання.
31. Види простих висловлювань. Характеристика атрибутивних, реляційних та екзистенціальних висловлювань.
32. Характеристика простих атрибутивних висловлювань за кількістю та якістю, формалізовані схеми їхньої побудови.
33. Види складних висловлювань, їх характеристика.
34. Умови істинності складних висловлювань.
35. Логічні відношення між висловлюваннями, критерії їх встановлення. «Логічний квадрат» як спосіб зображення відношень між простими атрибутивними висловлюваннями.
36. «Умовивід» як форма мислення. Логічна структура умовиводу.
37. Поняття про необхідні (демонстративні) та імовірнісні (недемонстративні) висновки.
38. Дедуктивний умовивід: визначення, різновиди, правила побудови.
39. Індуктивний умовивід: визначення, різновиди, правила побудови.
40. Умовивід за аналогією: визначення, різновиди, правила побудови.

41. Місце методу аналогії (моделювання) в пізнавальній діяльності людини.
42. Умови підвищення степені вірогідності висновку в імовірнісних умовиводах.
43. Загальна характеристика основних формально-логічних законів.
44. Закон тотожності. Характеристика логічних вимог (норм) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при порушенні даних вимог.
45. Закон несуперечності. Характеристика логічної вимоги (норми) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при її порушенні.
46. Закон виключеного третього. Характеристика логічної вимоги (норми) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при її порушенні.
47. Закон достатньої підстави. Характеристика логічних вимог (норм) даного закону та ознаки логічних помилок, що виникають при порушенні даних вимог.
48. Доведення та спростування як логічні операції, їхня логічна структура.
49. Види доведень та спростувань.
50. Логічна характеристика непрямого доведення «від супротивного».
51. Способи спростувань.
52. Логічні ознаки тези, спростованої шляхом критики: а) самої тези; б) аргументів доведення; в) демонстрації доведення.
53. Правила побудови доведень та спростувань; характеристика найтипівіших логічних помилок, що виникають при порушенні цих правил.
54. Характеристика суперечки як методу вирішення спірних питань. Логічна структура суперечки.
55. Відмінності між дискусією і полемікою як різновидами суперечки.
56. Класифікація суперечок за метою проведення, професійними сферами діяльності людини, організаційними формами проведення.
57. Характеристика конструктивної та неконструктивної суперечок.
58. Поняття стратегії й тактики ведення суперечок. Різновиди тактичних прийомів.
59. Логічні правила ведення суперечок.
60. Логічна характеристика «безпредметної», «безцільної» та «некоректної» суперечок.
61. Софістичні прийоми, що використовуються у суперечках.
62. Некоректні позалогічні (психологічні) засоби впливу на аудиторію в суперечках.
63. Предмет дослідження евристики.
64. Запитання як засіб пізнавальної діяльності. Логічна структура запитання.
65. Види запитань.
66. Логічні правила формулювання запитань.
67. Види відповідей та логічні вимоги щодо них.
68. Поняття логічного методу. Види логічних методів.
69. Теорія як системна форма організації наукового знання. Функції наукових теорій.
70. Види теорій та засоби їх побудови.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси:

1. Бандурка О. О., Гвоздік О. І., Кравець В. М. Логіка для правознавців: навч. посіб. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. 144 с.
2. Бандурка О. М., Тягло О. В. Юридична логіка: підручник. Харків: Золота миля, 2011. 224 с.
3. Гудзенко-Александрук О. Г. Логіка. Тестові завдання для студентів денної форми навчання. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2013. 23 с.
4. Гудзенко О.Г. Роль філософії, логіки та критичного мислення у гуманітаризації вищої освіти: методологічний аспект. *Політологічні читання імені професора Богдана Яроша*: зб. наук. пр. та навч.-метод. праць/ за заг. ред. В. І. Бортнікова, О. Б. Ярош, Я. Б. Яроша. Вип. 11. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. С. 66–70.
5. Гудзенко О.Г. Актуальні проблеми викладання логіки у вищій школі: методологічний ракурс. *Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу*: матеріали доп. учасн. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 26 трав. 2022 р.) / упоряд.: О. А. Бундак, Н. Г. Конон. Луцьк : ЛІРоЛ, 2022. С. 18–23.
6. Гудзенко О. Г. Сучасні освітні технології у викладанні логіки та критичного мислення: методологічний аспект. *Вісник науки та освіти* (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. № 2 (2) 2022. С. 128–140.
7. Гудзенко-Александрук О. Г. Логіка та філософія у вищому навчальному закладі як невід’ємні елементи гуманітаризації вищої освіти: методологічний та світоглядний аспекти. *Національна освіта в стратегіях соціокультурного вибору: теорія, методологія, практика*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнародною участю, 20 травня 2020 р. Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2020. С. 81–82.
8. Гудзенко-Александрук О. Г. Логіка та критичне мислення як засоби формування логічної культури й невід’ємні елементи гуманітаризації вищої освіти. *Актуальні проблеми розвитку суспільства: історична спадщина, реалії та виклики XXI ст.* XIII читання пам’яті В. Липинського: матеріали доп. учасників VIII Міжнар. наук.-практич. конф. (17 квітня 2010). Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2010. С. 145–150.
9. Дуцяк І. З. Логіка: підручник. Київ: Знання, 2010. 406 с.
10. Жеребкін В. Є. Логіка : підручник. Київ: Знання, 2004. 255 с.
11. Карамишева Н. В. Логіка (теоретична і прикладна). Київ: Знання, 2011. 455 с.
12. Карамишева Н. В. Логіка і правознавство (теоретичні питання і практичні завдання): навчальний посібник для студентів-юристів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 120 с.
13. Логіка: підручник за заг. ред. В. Д. Титова. Харків : Право, 2006. 207 с.
14. Ряшко В. І. Логіка. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 328 с.
15. Синиця А. С. Логіка. Львів : ЛДУФК, 2012. 234 с.
16. Тофтул М. Г. Логіка: навч. посіб. для юристів (короткий виклад). Житомир: Житомирська облдрукарня, 2007. 222 с.
17. Хоменко І. В. Логіка: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 335 с.
18. Хоменко І. В. Логіка: практикум: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2002. 237 с.
19. Щербина О. Ю. Логіка для юристів : курс лекцій. Київ: Юридична думка, 2007. 264 с.
20. Kneale, D., Thomas, J., & Harris, K. (2015). Developing and Optimising the Use of Logic Models in Systematic Reviews: Exploring Practice and Good Practice in the Use of Programme Theory in Reviews. PLoS ONE, 10(11), <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0142187>
21. Peter B. Andrews, *An Introduction to Mathematical Logic and Type Theory: To Truth Through Proof*. Kluwer Academic Publishers, 2002.

Інтернет-ресурси:

1. Загадки для кмітливих. URL: <http://zagadki.org.ua/>
2. Логіка. Навчальні матеріали онлайн. URL: <https://pidruchniki.com>
3. Український логічний портал. URL: <http://logic.net.ua>
4. Riddles with Answers. URL: <https://riddles.tips/>
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy. URL: <http://plato.stanford.edu/>